

позитивних емоцій у процесі творчості. Діти мали можливість вільного вибору матеріалів, їх кольору, композиційного задуму, а загалом – творчої діяльності у різних техніках з відходом від запропонованих зразків-шаблонів. Виконуючи вироби в різних техніках діти мали можливість «скинути негатив», зануритись у творчий процес, відчути задоволення і радість від творчості.

Література

1. Вознесенська О. Л., Мова Л. В. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті. Київ : Шк. світ, 2007, 120 с.
2. Орлова Н. С. Організаційно-методичні основи навчання художнього проектування одягу: навчально-методичний посібник. Полтава : ПП «Астроя», 2020. 195 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17043> (дата звернення: 24.04.2022).
3. Використання нетрадиційної техніки аплікації «Айріс Фолдінг» для розвитку творчої уяви дошкільників. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-netradicijnoi-tehniki-aplikacii-ajris-folding-dla-rozvitku-tvorcoi-uavi-doskilnikiv-254212.html> (дата звернення: 25.04.2022)
4. Кудря О. В. Особливості вивчення етнодизайну учнями на уроках трудового навчання. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 3: зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і наук. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 457–458. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15431> (дата звернення: 25.04.2022).
5. Ковальчук Т. П. Азбука паперової пластики. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.
6. Давидова Р. Н. Пластилінографія. Київ : ТОВ видавництво «Скрипторій», 2008. 94 с.

*Євген Кулик,
д. пед.н.,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9410-6564*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИЗАЙНУ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЙ

e-kyluk@ukr.net

В результаті аналізу основних етапів розвитку професійної підготовки дизайнерів в Україні встановлено три основні етапи. З'ясовано, що в 50–70-х

роках ХХ століття з'явилися фундаментальні роботи з проблем художнього конструювання (Ю.Б.Соловев, В.Ф. Сидоренко (СРСР) М.Кельм, Р.Фрик (НДР), Я.Черноцки (Польща), П.Антош (Чехословаччина) та ін. (Роботи західних науковців (США, ФРН, Франції, Англії і т.п. були недоступними для наших науковців). Перші підручники з методики художнього конструювання (проектування) практично були збірниками практичних порад і рекомендацій починаючим практикам від імені іменитих практиків. Вони пропагували переважно результати дизайнерської діяльності. В педагогічній науці для професійної підготовки викладачів дизайну з'явилися публікації, у яких розкривалися психологічні й організаційні аспекти дизайнерської праці та вимоги до особистості викладача (Ф. Гоноболін, Н. Кузьміна, В. Сластьонін, К. Платонов, А. Щербаков та ін.). У цих роботах проблему професійної підготовки дизайнерів розглянуто в контексті структурного-функціонального розуміння педагогічної діяльності з урахуванням особливостей і закономірностей дизайнерської діяльності.

Професійну підготовку дизайнера розглядали як системну структуру яка регулюється функціональною системою психіки, та складається з декількох рівнів психічного відображення предметної діяльності (сенсомоторний, перцептивний і мовномисленнєвий).

Дослідники проблеми дизайну дали інженерам проектувальникам, технологам і педагогам перші поняття і загальну уяву про предмет дизайну, його зміст і необхідність формувати спеціальні знання і уміння і відповідне освітнє середовище у відповідності до вимог дизайну.

У 80–90-х роках ХХ століття предметом спеціальних теоретичних і експериментальних досліджень професійної підготовки дизайнерів стала переважно проблема суб'єктивних властивостей учителів, що визначало ефективність їхньої професійної діяльності, та розробка комплексних систем управління якістю освітньої діяльності. Цим питанням були присвячені праці І. Зязюна, І. Зимньої, Н. Кузьміної, В. Мадзігона, А. Маркової, Д. Тхоржевського та ін. Це актуалізувало проблему вивчення понять

«професійність», «компетентність», «професійна діяльність», «дизайнерська діяльність».

Було встановлено, що якість професійної підготовки викладача дизайну вдосконалюється в процесі трудової професійної діяльності та засобами самоосвіти впродовж усієї професійної кар'єри [1, с. 145]. Компонентами процесу професійного навчання визначали: викладача; студента як об'єкт навчання; предмети з дизайну; навчальні майстерні, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, обладнання; інші явища та події. Зміст професійної підготовки містився в освітньо-професійних програмах і освітньо-кваліфікаційних характеристиках.

Структура професійної освіти у відповідності до існуючих галузей народного господарства визначалася двома основними факторами: структурою галузевого знання (теоретичні знання під час навчання в ПТУ) і структурою майбутньої професійної виробничої діяльності (практичні заняття в майстернях і на виробництві) [1].

Науковцями було встановлено [2], що професійна дизайнерська діяльність має інтегрувальний характер, передбачає знання об'єктом навчання різних наук і включає в себе елементи різноманітних видів праці. Тому, моделюючи процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів, спочатку необхідно виявити її системоутворювальний вид, навколо якого інтегрувалися всі інші види діяльності й відповідно до сутності засвоєних понять організовувався навчальний процес, тобто – основи професійної підготовки закладалися при вивченні дизайнерських дисциплін. Головне завдання професійної дизайн освіти полягало в підготовці спеціалістів, які б могли використати переваги науково-технічної революції для досягнення своєї мети.

Період з 90-х років XX століття по теперішній час характеризується глобальною зміною суспільних цінностей, що вимагає від системи професійної освіти відповідної реакції. На перший план в українському суспільстві виходить проблема гуманістичного виховання та розвитку нового типу культури, її світоглядно-філософських основ [3]. Було визначено, що такі предмети як

дизайн, ергономіка, культура, організація виробництва, економне ведення діяльності тощо є основою формування гуманістичної особистості. Оскільки дизайн зайняв свою нішу в науці, актуалізувалися проблеми дослідження методолого-теоретичних аспектів формування дизайнерської компетентності майбутніх викладачів дизайну.

Оскільки освоєння і викладання дизайну вимагає поєднання як раціональних так і ірраціональних знань то основу наукового підґрунтя аналізу феномену дизайну було покладено синергетику. яка призвела до створення діалектико-синергетичної методології, що дозволило розкрити важливі наукові закономірності поєднання технократичного й гуманітарного напрямів в освіті, сцієнтичного й гуманістичного типів світогляду. Вона дозволяє в найважливіших проблемах дизайнерської діяльності, які відносяться до складних систем, спрощувати дійсність [4], науково обґрунтовано створювати теоретичні системи, які поєднують найзагальніші методологічні закономірності з фактично-емпіричними явищами в мистецьких процесах, що дає змогу уточнити головну педагогічну мету підготовки дизайнерів й розробляти системи професійної підготовки фахівців [5].

Такий стан справ вимагає вирішення завдання методологічного обґрунтування формування дизайнерської компетентності майбутніх викладачів дизайну у процесі їхньої неперервної професійної підготовки, вироблення відповідної стратегії і встановлення закономірностей такого формування.

Специфіка професійної підготовки майбутніх викладачів дизайну вказує на те, що найбільш значущими для нашого дослідження є системний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, просторово-середовищний, аксіологічний, контекстний, домінантний підходи, а також їх різновиди.

Аналіз методологічних основ підготовки майбутніх викладачів дизайну до педагогічної професійної діяльності свідчить, що в якості методології цієї підготовки може використовуватись сама педагогічна дизайнерська діяльність, здатна об'єднувати основні протилежні напрями освіти, погоджувати певну рівновагу між напрямками, що створюють і руйнують таку систему. Цей підхід

науковці визначають як особистісно-діяльнісний. З точки зору нашої проблеми подібна методологія може узгодити філософські принципи між нормативною необхідною професійною базою знань і індивідуально-творчою діяльністю дизайнера володіння ним ірраціональними знаннями, між технократичним і гуманістичним пріоритетами його світогляду.

Крім того, новостворені особистісно-діялісним підходом методологічні умови підготовки дизайнерів дозволили розкрити проблему переходу від предметно зорієнтованого навчання до особистісно зорієнтованого.

Системний аналіз наукових праць, присвячених професійній діяльності дизайнерів показав, що *просторово-середовищний підхід* є актуальним для нашого дослідження у зв'язку з тим, що він дозволяє враховувати роль феномену діялісного простору, його потенціал і вплив на соціалізацію та соціальну адаптацію як по відношенню до виробу так і до процесу навчання дизайнерів. З позиції цього підходу середовище визначає зміст і характер навчання та передбачає наявність різноманітних освітніх траєкторій, варіативність умов для особистісно-професійного самовизначення і саморозвитку. Крім того для самого дизайнера середовище створює відповідну парадигму починаючи від світобачення буття людини до використання матеріалів і інструментів, технік і технологій.

Проведений вище аналіз методологічних аспектів формування особистісних якостей майбутніх викладачів дизайну показав, що для того, щоб синтезувати всі розглянуті нами підходи і принципи в контексті формування організаційної компетентності майбутніх викладачів дизайну саме в процесі неперервної освіти, доцільно використати такий підхід, який би об'єднав всі підходи.

На нашу думку доцільним є використання домінантного підходу, розроблений Н. Тамарською [7]. Сутність якого полягає в тому, що на кожному з етапів професійної підготовки майбутніх викладачів дизайну у процесі їхньої неперервної освіти визначаються статусно-рольові позиції учасників навчально-виховного процесу; для кожного етапу визначаються домінантні складники

навчально-виховного процесу, які сприяють формуванню необхідної особистісної якості. Означений підхід дозволяє формувати дизайнерську компетентність майбутніх викладачів дизайну безперервно і якісно.

Висновок: Установлені нами методологічні підходи і закономірності відображують необхідні об'єктивні особливості, зв'язки і залежності компонентів процесу формування дизайнерської компетентності майбутніх викладачів дизайну в галузі технологій.

Література

1. Батышев С.Я. Актуальные проблемы подготовки рабочих высшей квалификации / Батышев С.Я. – М. : Просвещение, 1979. – 200 с.
2. Гершунский Б.С. Философия образования / Гершунский Б.С. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т Флинта, 1998. – 432 с.
3. Yevgen Kulyk. Designer competence is a component of the basic competency of future teachers of technologies. *Pedagogika Filozoficzna* • Tom VIII WIELOGŁOS W MYSLI O WYCHOWANIU/ 100 Lat polskiej pedagogiki filozoficznej/ Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego/ Wydanie 1, Warszawa 2020. p. 113-123
4. Пригожин А.И. Современная социология организаций [Текст] / Пригожин А.И. – М. : Интерпракс, 1995. – 296 с.
5. Коберник О.М. Наукові засади теорії та методики навчання технологій : навчальний посібник / О.М. Коберник, С. М. Ящук. – Умань, 2013. – 281 с.
6. Тамарская Н.В. Формирование управленческой культуры педагога в процес се непрерывной профессиональной подготовки: монография / Тамарская Н.В. – Калининград : Изд-во КГУ, 2003. – 160 с.

*Тетяна Куратнік,
учитель трудового навчання та технологій,
Лицей №14 «Здоров'я» Полтавської міської ради*

ІНСТРУМЕНТИ ВЧИТЕЛЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

tatyanakuratnk@gmail.com

Виклики сьогодення, спровокували переорієнтацію освіти на таку, що відповідає потребам сучасного суспільства, зумовили низку відповідних змін до процесу навчання школярів, зокрема перехід на дистанційне навчання.